

Verksamhetsberättelse 2021

ICOM – International Council of Museums är den internationella organisationen för museer och yrkesverksamma inom museiområdet.

ICOM utvecklar museer globalt och verkar för skydd av världens kulturarv. ICOM:s etiska riktlinjer sätter internationell standard för museer och museiprofessionella världen över.

Innehåll

Medlemskap	1
Medlemsavgifter	1
Styrelsen	2
Styrelsens arbete	2
Medlemsservice	2
Ekonomi	3
Resebidrag	5
Digitala kanaler och medlemsbrev	5
Röda Listor och Etiska Regler	5
ICOM:s museidefinition	6
ICOM 27:e Generalkonferens i Stockholm 2025	6
Nationell Blue Shield organisation	7
Museernas Vårmöte	7
Årets museum	7
Kulturarv utan gränser	8
Museernas Vårmöte	8
Museer och COVID-19	8
Slutord	8

Medlemskap

Medlemskap	2018	2019	2020	2021
Institutionella	119	121	117	116
Individuella	445	462	412	342
Pensionerade	315	338	359	342
Studerande	75	65	75	69
SUMMA	954	984	1 066	869

Beräkningsgrunden för medlemsantalet baseras på inbetalda medlemsavgifter för året. De största medlemsgrupperna utgörs av institutionella och individuella medlemmar. Svenska ICOM har haft en stadig medlemsbas under många år. Under 2021 kan vi se en minskning av antalet medlemmar. Det är sannolikt att nedgången i medlemsantalet till stor del är en effekt av Covid-19 pandemin.

Sedan 2020 satt tre svenska medlemmar med i olika nationella kommittéers styrelser eller arbetsgrupper. För att engagera sig aktivt i någon av ICOM:s kommittéer krävs individuellt medlemskap om man inte är den som företräder en institution. Styrelsen avser att fortsatt uppmuntra museiprofessionella till individuellt medlemskap, samt till att engagera sig i nationella kommittéer och nätverk.

Medlemsavgifter 2021

Institutionella medlemmar Museer med omsättning:	Medlemsavgift	Antal kort
<300.000	4.000:-	3
300.000-1.000.000	4.800:-	4
1.000.000-10.000.000	6.600:-	5
10.000.000-50.000.000	8.700:-	6
50.000.000-100.000.000	9.300:-	7
>100.000.000	9.900:-	8
Individuella medlemmar	Medlemsavgift	Antal kort
Individuella medlemmar	800:-	1
Studerande	350:-	1
Pensionär	400:-	1

Styrelsen

Valberedningen, bestående av Elina Nygård (sammankallande), Dimitra Polidis och Caroline Owman la fram förslag till ny styrelse på årsmötet i juni 2021.

Efter årsmötet fick styrelsen följande utseende

Ledamot/Ordförande, omval för 3 år: Medea Ekner

Ledamot, nyval för 3 år: Kajsa Kuoljok

Sittande styrelse

Kassör: Sara Robert

Ledamot: Pontus Forslund

Ledamot: Daniel Wetterskog

Ledamot: Linda Lundberg

Ledamot: Aron Ambrosiani

Till valberedning valdes

Linda Noreen, sammankallande, 1 år

Anders Wikström, 1 år

Inger Lundberg, 1 år

Till Revisorer valdes

Karin Englund, 1 år

Jenny Andersson, 1 år

Styrelsens arbete

Styrelsen har under verksamhetsåret haft 11 protokollförda styrelsemöten.

Årsmötet för verksamhetsåret 2020 hölls digitalt den 3 juni 2021.

Årsmötesordförande var David Berner.

Alla styrelsemöten har varit digitala, utom tvådagarsmöten: 7-8 september 2021 fysiskt på Armémuseum i Stockholm och ett hybridmöte 18-19 mars 2022 på Studio Västsvensk Konservering i Göteborg.

Medlemsservice

Medlemsservicen är en viktig del av Svenska ICOMs verksamhet.

Det praktiska arbetet har under 2021 skötts av Föreningshuset med vilka Svenska ICOM under året har upprättat ett avtal. Föreningshuset handhar medlemsregistret och därifrån har det skickats ut medlemskort, klistermärken, svarats på medlemsfrågor med mera. Hit kan medlemmar höra av sig på epost på adressen icom@foreningshuset.se

Föreningshuset har också all kontakt med kansliet i Paris rörande medlemsfrågor. Kajsa Kuljok har haft huvudansvaret för medlemsfrågorna i styrelsen.

Ekonomi

Det ekonomiska resultatet för Svenska ICOM 2021 var -413 088 kr. Med ett kapital om 334.070 kr 2020 innebär detta att det egna kapitalet efter 2021 är -79.142 kr. Intäkterna från medlemmar minskade med anledning av pandemin mellan 2020 och 2021 med motsvarande 81.000 kr. Nedan redogörs för orsakerna till detta samt för plan för återupprättande av det.

Kostnader

Det har under året genomförts ett antal aktiviteter; några planerade och några oförutsedda.

Då även 2021 var ett speciellt år i efterdyningarna av pandemin har även Svenska Icom och således även ekonomin påverkats av dess effekter. Kostnaderna för styrelsens arbete (resor och uppehåll i samband med styrelsemöten och aktiviteter) uppskattades även under 2021 bli lägre än normalt på grund av pandemin. Resebidragen ställdes om till "konferensbidrag" i förhoppningen att medlemmar skulle kunna nyttja dessa för digitala konferenser. Dessa har dock knappt använts. En felaktigt betalad faktura om 26.709 kr skedde i juli. När detta uppdagades hade företaget betalningen gått till gått i konkurs varför en återbetalning inte var möjlig.

Ansökan om ICOM:s Generalkonferens i Stockholm 2025

Den stora satsningen på arrangemanget av ICOMs generalkonferens 2025 var den största kostnaden och uppgick till 367.527 kr. Den största delen av detta är projektledning och projektkoordinering samt marknadsföringsinsatser och översättningstjänster. Stockholm Business region har bidragit med arbetstid andra insatser i storleksordningen 2M kr.

Byte av medlemsservice

Medlemsservicen är en viktig del av Svenska ICOMs verksamhet. Under 2021 har Svenska ICOM bytt medlemsadministration från Samhall i Visby till Föreningshuset i Stockholm. Utveckling av rutiner och uppgradering av medlemsservice var nödvändigt för att kunna upprätta en bättre medlemssupport, nya betalningsrutiner och en stabilare kontakt mot huvudkontoret i Paris. Det har under detta initiala år också medfört stora kostnader, som dock kommer att minska från 2022 och framåt. Under en kortare tid av överlapp och överlämning skedde betalning både till Samhall och till Föreningshuset, 27.992 kr.

Medlemsregistret

Medlemsregistret var väldigt eftersatt och innehöll många felaktigheter. Många poster var dubbla, det saknades medlemmar och noteringar om betalningar var felaktiga. Det har därför tagit mycket mer tid än uppskattat att upprätta en aktuell och korrekt medlemsdatabas i det nuvarande CRM-system som tillhandahålls av Föreningshuset.

Enligt stadgarna kan man utebli med betalning i två år utan att förlora medlemsskapet om man sedan betalar år tre. Detta försvårar budget- och kalkylarbetet och har även medfört att medlemmar av olika anledningar inte har betalat sin avgift under pandemin.

Fakturerings med OCR

Ett nytt betalningsystem har införts för att underlätta för medlemmarna att betala in sin avgift. Från och med hösten 2021 skickas det ut en faktura med OCR till samtliga medlemmar, betalningen avser medlemskap för kommande år. Detta har lett till att de allra flesta medlemsavgifter inkommit redan innan årsskiftet och medlemmarna kvarstår.

Medlemstapp

Sedan 2019 har Svenska ICOM sett ett medlemstapp. Totalt sett sedan 2019 har de individuella medlemmarna minskat med 14% (852 år 2019 till 753 år 2021) och de institutionella medlemmarna har minskat med 4% (121 år 2019 till 116 år 2021). Det är främst ordinarie individuella medlemmar som har minskat medan pensionärerna har ökat något. Intäkterna från medlemmar minskade med anledning av pandemin mellan 2020 och 2021 med motsvarande 81.000 kr

Styrelsen köpte därför under slutet av 2021 ett extra uppdrag av Föreningshuset att identifiera medlemmar som inte betalt under de senaste två åren, för att ge dessa en ny chans att betala och på så vis inte tappa dem helt. Detta ledde till att många, framför allt institutionella medlemmar, åter betalade.

Intäkter

Svenska ICOMs intäkter består främst i medlemsavgifter. I förekommande fall söks även externa medel. Huvudparten av medlemsavgifterna går direkt till ICOM centralt eftersom medlemmen finansierar den gemensamma internationella verksamheten. Enligt ICOM:s solidaritetsprincip regleras storleken på medlemsavgiften i fyra kategorier beroende på landets BNP, där de ekonomiskt starkare länderna bidrar med högre avgifter. Eftersom medlemsavgiften till ICOM International i Paris betalas i Euro är den ekonomiska situationen för en nationell kommitté alltid osäker. I ett läge då kronan sjunker i värde gentemot euron försämras Svenska ICOM:s ekonomi.

Bidrag kulturrådet

Årligen erhåller Svenska ICOM ett bidrag från Kulturrådet om 105.000 kr. Ansökan lämnas in till Kulturrådet under september månad varje år. Inför 2022 har en utökad ansökan beviljats (150.000 kr) med hänvisning till satsningen ICOM 2025 Stockholm.

Plan för återupprättande av ekonomi 2022

Under 2022 och kommande år behöves åtgärder för att återupprätta den ekonomiska situationen inom så kort tid som möjligt. Styrelsen avser att minimera kostnaderna i så hög utsträckning som möjligt. Detta innebär bland annat att även fortsättningsvis hålla styrelsemöten digitalt, samt att så få ledamöter som möjligt deltar i externa möten och sammankomster om de skall bekostas av svenska ICOM.

På intäktssidan avser styrelsen att aktivt arbeta med informationsaktiviteter i syfte att återfå de förlorade medlemsnivåerna från 2019 samt öka takten på medlemsrekrytering för att återfå en långsiktigt stadig medlemsbas.

Resebidrag

En viktig del av Svenska ICOMs arbete är att dela ut resebidrag. På grund av att pandemin behållit sitt grepp har planerade konferenser ställts in och godkända resebidrag frusit inne. Resebidragen har under året ställts om till "konferensbidrag" dör digitalt deltagande. Ett resebidrag betalades ut till en medlem som åkte till CIMAM:s konferens i Polen i november 2021, i en tidsmässigt hanterbar lucka under pandemin.

Digitala kanaler och medlemsbrev

Svenska ICOM uppdaterar fortlöpande sin webbplats med medlemsbrev, reseberättelser, protokoll och annan information. Den mest frekventa och aktuella nyhetsspridningen sker genom Svenska ICOM:s facebook sida, som i dagsläget (mars 2022) har 1 834 (+68) personer som gillare och 2 092 (+117) personer som följare (jämförelse med föregående årsredovisning). På facebook delar vi både särskild information kopplad till Svenska ICOM samt andra tips och relevanta nyheter. Vi delar också information och inlägg från andra ICOM-kommittéer samt ICOM centralt. Svenska ICOM har dessutom ett konto på Twitter med 329 (+40) följare, samt ett konto på Instagram med 474 (+245) följare.

Röda Listor och Etiska Regler

En viktig del av verksamheten är att hantera frågor i museiärenden från enskilda medlemmar, museer, organisationer eller myndigheter. Två återkommande frågor är stöd i tolkningar av ICOM:s etiska regler och definitionen av vad som är ett museum.

Världskulturmuseerna och ICOM har de senaste åren samarbetat för att översätta *ICOM's Red list of cultural objects at risk*. Hittills finns fyra av de totalt sexton listorna på svenska, nämligen listorna för Irak, Syrien, Jemen och Kina. De röda listorna visar vilka typer av föremål som är mest attraktiva på marknaden, eller snarare vilka som är mest hotade av plundring och illegal handel. Under verksamhetsåret påbörjades översättningarna av ytterligare två listor, nämligen listan för Egypten och för Västafrika med särskilt fokus på Mali. Röda listor på svenska gör typ av kulturarvsföremål sökbara på svenskspråkiga auktionssajter.

- Svenska ICOM deltog under året i Riksantikvarieämbetets referensgrupp gällande framtagandet av ett stöddokument för kulturarvsinstitutionernas arbete med due diligence.
- Svenska ICOM svarade på remissen SOU 2021:28 - Immunitet för utställningsföremål samt anslöt sig till Statens historiska museums svar på remiss Ju2021/04036 – SOU 2021:90 - En översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription.
- I november 2021 medverkade ledamot Linda Lundberg i ett webinarium på temat "Samlingar: due diligence & proveniens - att inte bidra till illegal handel och kulturarv förstörelse" och deltog i Konserveringspodden på temat de Etiska Reglerna.
- Under året har ICOM svarat på ett tjugotal förfrågningar kring etiska frågor samt genomfört tre utbildningar: Statens museer för världskultur, Röhsska museet samt Silvermuseet.

Ansvariga för de etiska reglerna i styrelsen var Linda Lundberg och Kajsa Kuoljok.

ICOM:s museidefinition

ICOM:s museidefinition har reviderats sju gånger sedan den först skapades 1946 i samband med att ICOM bildades. Syftet med revidering är utveckling av museipraxis och professionalisering av disciplinen och hänger samman med samhällsförändringar.

Under verksamhetsåret fortsatte den pågående processen mot en förnyad museidefinition, en process som påbörjades 2019. Konsultationer och insamlingar fortsatte globalt i alla medlemsländer. Under mars 2022 påbörjade styrelsen den fjärde konsultationen med sina medlemmar gällande museidefinitionen. Denna konsultation gav medlemmarna möjligheten att ge feedback på de fem förslagen som arbetats fram, samt att rangordna förslagen. Planen är att en ny museidefinition ska röstas fram under Generalkonferensen i Prag, augusti 2022.

Ansökan om ICOM:s Generalkonferens i Stockholm 2025

Svenska ICOM beslutade i januari 2021 om att lämna in en ansökan om att få hålla ICOM:s 27:e Generalkonferens i Stockholm 2025 till ICOM centralt i Paris. Det är den största satsningen Svenska ICOM har gjort sedan 1959, då ICOM:s 5:e Generalkonferens hölls i Stockholm med rubriken: *Museums as mirrors: their potentialities and limitations*.

Syftet med ansökan var att samla den globala museibranschen och accelerera museisektorns arbete mot hållbar utveckling. Rubriken på ansökan var: *The museum sector we need for the world we want. Ways to Agenda 2030 and beyond*. Ansökan stöttes med Letter of Support från Svenska Unescorådet, Riksantikvarieämbetet, Riksförbundet Sveriges Museer, Centralmuseernas

Samarbetsråd, Regionala Nordiska Alliansen ICOM NORD och Stockholms Stad. Samarbetspartner i ansökan var Stockholm Business Region, Stockholm Waterfront Congress Centre, Creative Technology och Meet Again.

Ansökan understöds av Svenska ICOM:s stadgar, paragraf 2: *Kommittén skall tjäna museiväsendets intressen genom att främja samarbete mellan svenska och utländska museiinstitutioner, museianställda och ICOMs olika organ. Kommittén skall nära samarbeta med andra svenska museiorganisationer; samt paragraf 4: Kommittén skall verka för ökat samarbete.*

Under juni 2021 valde ICOM Executive Board ut tre kandidater som togs upp till röstning under *ICOM General Assembly* i november 2021: Dubai, Kazan och Stockholm. Dubai vann röstningen med ca 50 % av rösterna och därmed är det första gången som ICOM håller generalkonferens i Förenade Arabemiraten.

Ansvarig för ansökan i styrelsen var ordförande Medea Ekner tillsammans med projektkoordinator Eva Andersson.

Nationell Blue Shield organisation

Styrelsen har under verksamhetsåret verkat för etableringen av en Blue Shield-organisation i Sverige tillsammans med ICOMOS, Riksarkivet och Kungliga Biblioteket. Ansvarig för etableringen är ordförande Medea Ekner

Kulturarv utan gränser

Svenska ICOM är en av stiftarna i Stiftelsen Kulturarv utan gränser (KuG). KuG är en oberoende svensk organisation som arbetar för att rädda och vårda materiellt och immateriellt kulturarv som hotas av krig, naturkatastrofer, vanskötsel, fattigdom eller politiska och sociala konflikter. Svenska ICOM utser två ledamöter till KuGs styrelse. ICOM-nominerade styrelseledamöter under verksamhetsåret var Luitgard Löw (utsedd 191022) och Anita Bergenstråle-Lind (utsedd 210412).

Museernas Vårmöte

Svenska ICOM deltog i Museernas Vårmöte 2021 med två föredrag med internationellt utblick. I vårmötets öppningsprogram gav Svenska ICOM:s ordförande lägesrapport från det globala samverkansprojektet om museidefinitionen och reflekterade kring processens utmaningar. Som föredragshållare bjöds Henry McGhie in från ICOM:s arbetsgrupp Sustainable Development Working Group med föredraget *Using the SDG's as a framework to drive museums' contributions to society and a better future*. Inför föredraget kunde museianställda i Sverige delta i en webbenkät med frågor om museer och hållbar utveckling och enkätsvaren låg till grund för föredraget. Alla dokument som Henry McGhie hänvisade till under sitt föredrag finns att hämta på vår hemsida.

Årets museum

Svenska ICOM har ett samarbetsavtal med Riksförbundet Sveriges Museer för arbetet med utmärkelsen *Årets museum*, som delas ut på Museernas Vårmöte varje år. Detta är Riksförbundet Sveriges Museum och Svenska ICOM:s gemensamma pris och samarbetet har under året väl. Årets museum 2021 blev Norrköpings stadsmuseum. Övriga nominerade var Grenna museum i Gränna och Livrustkammaren i Stockholm. De nominerade museerna genomförde digitala presentationer för juryn och priset delades ut digitalt under Museernas Vårmöte 27 april 2021. Delegat i juryn har från Svenska ICOM:s sida under året varit Pontus Forslund.

Museer och COVID-19

Covid-19 pandemin har påverkat museernas verksamhet världen över och i många fall hotat ekonomisk överlevnad och försörjning för tusentals museianställda och underleverantörer. ICOM centralt har samlat information om pandemins påverkan på museisektorn på kort och lång sikt i en global undersökning: *Museums, museum professionals and COVID-19*. Undersökningen har analyserat ca 1 600 svar från museer och museianställda i 107 länder. Uppföljaren *Museums, museum professionals and COVID-19: follow-up survey* har analyserat ca 900 svar från museer och museianställda på fem kontinenter. Parallellt med ICOM:s undersökningar genomförde UNESCO under undersökningen *Museums Around the World in the Face of COVID-19*. Alla tre rapporter ger insikter i nyckeltrender hos museer runt om i världen, i de åtgärder som museer har vidtagit som svar på pandemin och åtgärder som föreslås i efterdyningarna. Rapporten understryker museernas resiliens och utmaningar som museer möter nu och framöver. Länkar till Rapporterna kan hämtas från vår hemsida.

Kriget i Ukraina

Svenska ICOM, liksom ICOM centralt har offentligt fördömt det pågående kriget i Ukraina och uppmanat Ryssland att respektera Haagkonventionen, UNESCO:s konvention om skydd av kulturell egendom i händelse av väpnad konflikt. I ett uttalande uppmärksammade Svenska ICOM sina medlemmar om de pågående skyddsåtgärderna som Ukrainas museipersonal och museimyndigheter utför, med risk för sina egna liv, för att skydda kulturarvet och museisamlingar. ICOM centralt har startat en donationsuppprop för att internationellt stödja museer och museiprofessionella i Ukraina. ICOM centralt arbetar nära institutionella medlemmar och nationella kommittéer som organiserar aktiviteter för att skydda det ukrainska kulturarvet och välkomna ukrainska museiprofessionella som tvingats fly sitt land. ICOM har i särskilt stöttat insatser i Polen organiserat av ICOM Poland och polska museer, och skickat nödfinansiering till dessa aktiviteter.

Slutord

Svenska ICOM:s styrelse tackar för medlemmarnas förtroende att bedriva Svenska ICOM:s verksamhet under verksamhetsåret.